

Projekt COPHES

Harmonizovaný prístup k zavedeniu ľudského biomonitoringu
v Európe

Projekt DEMOCOPHES

Meranie expozície pochádzajúcej zo životného prostredia u detí a ich
matiek v rámci európskej štúdie uskutočniteľnosti zameranej na ľudský
biomonitoring

Východisko	<p>Európsky akčný plán pre životné prostredie a zdravie na roky 2004 – 2010 vyzýva v jeho akcii č. 3 na potrebu rozvoja harmonizovaného prístupu k ľudskému biomonitoringu (HBM) v Európe. Aby sa táto požiadavka naplnila, Európska komisia spolufinancuje v súčasnosti 2 projekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Projekt COPHES – zapojených 35 partnerov z 27 európskych krajín pracuje na spoločnom harmonizovanom procese. Výsledkom by mal byť trvaloudržateľný jednotný rámec pre zavedenie ľudského biomonitoringu v Európe (2009 – 2012). Projekt je teoretickou základňou a podporou pre projekt DEMOCOPHES, ktorého cieľom je praktické overenie teoretickej bázy vyplývajúcej z COPHESU, t.j. štúdia uskutočniteľnosti. • Projekt DEMOCOPHES prakticky otestuje tento harmonizovaný prístup v 16 zúčastnených krajinách (2010 – 2012).
Vedúci predstavitelia štúdie v Slovenskej republike	<p>Ing. Katarína Halzlová, MPH a Mgr. Milada Eštoková, PhD., Úrad verejného zdravotníctva SR, Bratislava (ÚVZ SR). MUDr. Eleonóra Fabiánova, PhD., a MUDr. Katarína Slotová, PhD., Regionálny úrad verejného zdravotníctva, Banská Bystrica (RUVZ BB).</p>
Vedúci predstavitelia projektu COPHES Lídri projektu DEMOCOPHES	<p>Dr. Sc. Reinhard Joas, Dr. Sc. Alexandra Polcher, Dr. Med. Anke Joas, BiPRO, Germany Dr. Med. Ludwine Casteleyn, Katholieke Universiteit Leuven, Belgium Ir. Pierre Biot and Ir. Dominique Aerts, FPS Health, Food chain safety and Environment, Belgium</p>
Financovatelia projektov	<ul style="list-style-type: none"> • COPHES: Grantová dohoda č. 244237 financovaná v rámci 7. Rámcového programu EÚ. • DEMOCOPHES: Grantová dohoda LIFE09/ENV/BE/000410 financovaná z programu EÚ - LIFE+ “Politika a správa vecí verejných” . • Finančná podpora Úradu verejného zdravotníctva SR, Bratislava
Ciele oboch projektov	<ul style="list-style-type: none"> • Preukázať uskutočniteľnosť harmonizovaného prístupu k ľudskému biomonitoringu v EÚ realizáciou pilotnej štúdie v 16 krajinách EÚ ((Belgicko, Cyprus, Nemecko, Dánsko, Poľsko, Rumunsko, Slovinsko, Španielsko, Maďarsko, Švédsko, Spojené kráľovstvo, Portugalsko, Česko, Slovensko, Luxembursko a Írsko). Ďalších 5 krajín sú ad-hoc členmi projektu (Rakúsko, Francúzsko, Švajčiarsko, Nórsko a Chorvátsko). • Otestovať harmonizované protokoly prostredníctvom určenia hladín kadmia, ortuti, ftalátov a kotinínu u európskej populácie použitím ľudských

	<p>biomarkerov a údajov z dotazníka.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dobre cieleňé vzdelávanie a program na budovanie kapacít bude dostupný pre všetky zúčastnené krajiny.
Témy	Ľudský biomonitoring, životné prostredie, zdravie, znečisťujúce látky, expozícia.
Význam pre Slovensko	Slovensko v súčasnej dobe nemá zavedený Národný program ľudského biomonitoringu zameraný na všeobecnú populáciu. Snahou týchto projektov je vypracovať a otestovať jednotný rámec pre hodnotenie expozície populácie voči chemickým znečisťujúcim látkam pochádzajúcich zo životného prostredia, a to pomocou kľúčových modelových látok. Tento rámec môže byť v budúcnosti použitý na určenie expozície populácie voči iným látkam, čím sa posilní schopnosť vykonávať medzinárodné porovňavania po celej Európe. Zámerom je integrovať údaje pre Slovensko z ľudského biomonitoringu s údajmi zbieranými v rámci iných zdravotných prieskumov a štúdií. Výsledky z týchto projektov a následné použitie tohto jednotného rámca podporí tvorbu politiky založenej na dôkazoch v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia.
Odber vzoriek	Potenciálni účastníci budú získaní prostredníctvom škôl.
Skúmaná populácia	<p>Deti vo veku 6 až 11 rokov a ich biologické alebo nevlastné matky do 45 rokov. Minimálny počet vzoriek predstavuje 120 párov matka/dieťa získaných z Bratislavy (mesto) a zo Slovenskej Ľupči a Brusna (vidiek). Matka a dieťa musia žiť spolu v domácnosti a zároveň viac ako 5 rokov v predmetnej lokalite.</p> <p>Iba jedno dieťa na matku sa môže predmetnej štúdie zúčastniť.</p>
Vyšetrovacie metódy štúdie	<p>Štúdia zahŕňa návštevu doma, čo predstavuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozhovor s matkou pomocou dotazníka zameraného na osobné údaje a životné podmienky. • Zber malého množstva moču a vlasov od matky a dieťaťa. • Dĺžka trvania návštevy: 90 minút. <p>Štúdia tiež zahŕňa analytické vyšetrenie moču na prítomnosť kadmia, ftalátov a kotinínu a zároveň vyšetrenie vlasov na stanovenie prítomnosti ortuti u detí a ich matiek.</p>
Úvodná fáza	<p>Účasť vhodných laboratórií (RÚVZ v Banskej Bystrici pre stanovenie ortuti vo vlasoch a ÚVZ SR v Bratislave na stanovenie kotinínu, kreatínu a kadmia v moči) v medzinárodnom medzilaboratórnom porovnávacom testovaní na zistenie úrovne kvality vyšetrovacích metód.</p> <p>Tender na laboratórne analýzy: Keďže Slovensko nemá laboratóriá schopné analyzovať ftaláty, pre tento parameter bude vyhlásené výberové konanie.</p>
Termín odberu vzoriek	September až december 2011
Výsledky	<p>Ak si budú účastníci štúdie želať, poskytnú sa im ich individuálne výsledky. Národné výsledky zo štúdie budú prezentované na národných konferenciách relevantných k verejnemu zdraviu v spojitosti so životným prostredím. Zároveň budú výsledky z národnej štúdie prezentované zodpovedným vládnym predstaviteľom v členskom štáte pre oblasť zdravia a životného prostredia a následne bude uskutočnené európske porovnanie.</p> <p>Celkové výsledky budú takisto zaslané účastníkom štúdie a zainteresovaným stranám.</p> <p>Celkové výsledky budú publikované na stránke projektu.</p>

Ochrana osobných údajov	<p>Informácie , ktoré by mohli identifikovať účastníkov budú zo štúdie odstránené. Takisto sa to týka aj osobných údajov po odbere vzoriek. Údaje sa budú kódovať a budú prepojené na účastníka cez identifikátory, tak aby im mohli byť v prípade záujmu zaslané individuálne výsledky.</p> <p>Údaje alebo vzorky poskytnuté na výskumné účely nebudú obsahovať osobné identifikačné údaje.</p> <p>Zamestnanci participujúci na štúdiu sú vyškolení v zaobchádzaní s osobnými údajmi a zároveň podpíšu dohodu o mlčanlivosti.</p>
Etika	<p>Návrh Národnej štúdie bude schválený etickými komisiami zriadenými pod ÚVZ SR v Bratislave a RÚVZ v Banskej Bystrici. Zároveň sa bude postupovať v zmysle zákona na ochranu osobných údajov.</p> <p>Účasť na štúdiu alebo jej časti je dobrovoľná a účastníci môžu kedykoľvek zo štúdie odstúpiť. Od účastníkov štúdie sa bude vyžadovať písomný informovaný súhlas.</p>
Informácie	<p>Ďalšie informácie o štúdiu a jej vývoji nájdete na národnej webovej stránke www.uvzs.sk alebo medzinárodnej www.eu-hbm.info resp. môžete o informácie požiadať na eu-hbm@bipro.de.</p>